

hodilých událostech úplně sprostěn povinnosti platiti úrok dědičný, nýbrž on má pouze nárok na přiměřenou slevu, jež odpovídá době, po kterou užívání místa míti nemohlo (§ 1133 o. o. z.); na prominutí to nemá však držitel statku úročného žádného nároku, jelikož úrok dědičný výtěžku ze statku neodpovídá a pouze za účelem uznání vrchního vlastnictví se platí (§ 1134 o. o. z.).

5. Dědičný pacht rozeznává se dále od dědičného úroku tím, že následky s opožděným odváděním úroku spojené jsou různé. Při dědičném pachtu může pán statku pro neplacení úroku teprve tehdy proti dědičnému pachtěři zakročiti, nebyl-li úrok již déle než rok odváděn; a může pak žádati, aby buď požitky byly zabaveny, buď statek v dědičný pacht daný soudem byl vydražen (§ 1136 o. o. z.). Při dědičném úroku naproti tomu musí držitel statku úročného úrok náležitě ve smluvený čas odváděti; jinak má pán statku právo užítky sequestrací zabaviti a z nich pro nezaplacený úrok se odškodniti (§ 1135 o. o. z.). Pán statku pod dědičný úrok daného není však oprávněn žádati za exekuční prodej statku, poněvadž pro nepatrnost úroku není v té míře ohrožen, jako pán statku v dědičný pacht daného.

6. Naproti tomu jest jak při dědičném pachtu tak při dědičném úroku vrchní vlastník oprávněn na to naléhati, aby vlastník požitků se staral o udržování pozemků a jich obdělávání; nečinil-li by tak, jest vrchní vlastník v obou případech oprávněn na to naléhati, aby statek byl přenechán jiným dědičným pachtěřům neb držitelům statků úročných (§ 1130 o. o. z.) (viz čl. Emphyteusis).

Pán myslivosti a host.

I. Pánem myslivosti zove se majitel souvislého komplexu pozemkového, který obnáší nejméně 115 hektárů. Pán myslivosti jest oprávněn tuto samostatně vykonávati, k tomu jakož i k dohledu potřebný personal si zříditi a hostům účastenství na honbě dovoliti.

II. Hostem na honbě jest ten, kdo má lístek honební ve společnosti nebo se svolením pána myslivosti jako host tohoto na lovišti honí. Pouhé odvolání na svolení pánovo však nestačí, nýbrž jest ve smyslu § 25 česk. zák. hon. potřebí, aby každý host, který nehoní ve společnosti pána myslivosti, měl písemné povolení tohoto. Orgánové, jimž přísluší dozor nad vykonáváním myslivosti, jsou oprávněni výkaz takový žádati. Porušení tohoto předpisu se tresce (nař. česk. místodrž. ze dne 22. února 1877 č. 10 z. z.). Lístků honebních nemusí míti členové sborů vyslaneckých v Rakousko-Uhersku ověřených, pakli jako hosté myslivost provozují (výn. ze dne 30. března 1881 č. 1647 a ze dne 23. ledna 1884 č. 235).

Pán stavby (stavebník, budovatel).

I. Pojem.

Pánem stavby jest ten, na čí účet provádí se nějaká stavba. Pro »pána stavby« užívá se v různých stavebních řádech různých výrazů: podnikatel stavby, vlastník, držitel budovy atd. Pánem stavby jest zpravidla vlastník pozemku stavebního neb osoba k požívání jeho oprávněná. Některé řády stavební žádají na pánu stavby důkaz o tom. (Tak ku př. stav. řád pro Dolní Rakousy § 19, Korutany § 4.)

II. Povinnosti.

Pánu stavby přináleží vedle většiny stavebních řádů povinnost:

1. ohlásiti se úřadu stavbu povolujícímu a předložiti dvojmo plán situační, jedná-li se o provádění novostaveb na veřejném místě, neb o pří-

stavby a přestavby a to ještě před tím, než zakročí o udělení povolení ku stavbě nebo (jako dle § 4 stav. ř. pro Krajinu a § 4 stav. ř. pro Moravu) současně s tímto (§ 4 stav. ř. pro Čechy, § 14 stav. ř. pro Prahu, § 3 stav. ř. pro Korutany, § 19 stav. ř. pro Dolní Rakousy).

2. Ještě před počítím stavby — a to i tehdy, když stavba není prováděna na základě jeho volného rozhodnutí — (§ 5 stav. ř. pro Moravu) žádati má u stavebního úřadu předloživ dvojmo stavební plán za udělení povolení ku stavbě (§ 8 česk., § 28 pražsk., § 19 dolnorak., § 4 istr., § 4 korut. a § 5 krajinsk. stavebního řádu).

3. Má spolupodepsati stavební plán (§ 12 česk., § 31 pražsk., § 22 dolnorak., § 7 korut., § 8 krajinsk., § 8 moravsk. stav. ř.).

4. Oznámiti má zahájení stavby stavebnímu úřadu udílejícímu povolení ku stavbě (§ 24 česk., § 19 moravsk., § 35 korut., § 19 krajin., § 17 dolnorak. stav. ř.).

5. Při stavbách užívati má toliko osob k tomu oprávněných a oznámiti každou změnu v osobě stavbuvedoucího úřadu povolení ku stavbě udílejícímu (§ 22 česk., § 43 pražsk., § 16 moravsk., § 13 istr., § 34 korut., § 16 krajin., § 40 dolnorak., § 16 hornorak. stav. ř.).

6. Schválené stavební půdorysy, čáry stavební a niveau má přesně zachovati (§ 23 česk., § 18 moravsk., § 18 krajinsk. stav. ř.).

7. Po ukončení stavby nebo po provedení hlavních oprav má bez průtahu na své útraty zasypati vybranou zemi, a odstraniti všechny zbořeny a všechny předměty překážející volné pasáži na ulici, jakož i řádně upravití ji poznovu a vůbec dáti do pořádku vše, co utrpělo následkem stavby v okolí jejím nějakou změnu nebo škodu (§ 80 česk., § 117 pražsk., § 80 moravsk., § 110 dolnorak., § 82 korut., § 82 krajin., § 52 istr. stav. ř.).

8. Postoupiti musí za přiměřenou náhradu obci nebo jinému vlastníku pozemek ležící mezi hraniční čarou stavebního pozemku a mezi stanovenou čarou stavební (§ 12 dolnorak., § 26 korutan., § 7 krajin. stav. ř.).

Většina stavebních řádů ukládá pánu stavby závazky další a sice

9. zbudování stoky až do ústí do stoky hlavní (§ 67 česk., § 53 morav., § 79 ad c) pražsk. stav. ř.);

10. zaopatření zdravé pitné vody (§ 95 pražsk., § 50 solnohrad., § 63 korut., § 31 štýrskohrad. stav. ř.);

11. zřízení chodníku podél domu proti veřejnému místu nebo ulici a při přestavbách výměnu kamenů, kteréž úřad stavební označil za neupotřebitelné (§ 57 česk., § 97 pražsk., § 55 moravsk., § 70 dolnorak., § 57 krajinsk. stav. ř.);

12. zaplacení taxy za ohledání stavby.

Splnění závazků pána stavebního zaručeno jest částečně ustanoveními všeob. zák. trestního (§§ 335, 381, 386 tr. z.), částečně trestními ustanoveními řádů stavebních. Ve příčině přestupků řádu stavebního shledáváme v rádech trestních stanovisko dvojí. Jedny činí pána stavby zodpovědným za nedodržení čáry stavební a niveau, za počítí stavby před povolením k stavbě nebo před právoplatným rozhodnutím sporu stavebního se strany vyšších úřadů a za zřízení osob neoprávněných (jakožto stavbuvedoucí) ku vedení stavby, za ostatní přestupky však jen potud, pokud dá se zjistiti vina (§ 93 česk., § 91 moravsk., § 97 slezsk., § 115 dolnorak., § 66 istr., § 96 krajinsk. stav. ř.). Jiné řády stavební činí trestnost pána stavby

co do všelikých přestupků závislým na tom, lze-li mu vinu přičísti čili nic (§ 86 korut., § 53 hornorak. stav. ř.).

III. Práva.

Pán stavby musí být pozván jak k místní komisi k žádosti jeho nařízené o vyznačení čáry stavební a niveau, jakož i k místní komisi nařízené k žádosti o povolení ku stavbě (§ 9 moravsk., § 9 slezsk., § 24 dolnorak., § 5 istr., § 9 korutan., § 9 krajin., § 5 hornorak. stav. ř.). Jemu doručiti jest rozhodnutí o výsledku stavební komise (§ 26 dolnorak. staveb. ř.). Toliko pán stavby, a nikoli soused jeho, oprávněn jest podati stížnost proti odepření konsensu ku stavbě (rozh. ze dne 23. listopadu 1892 č. 3534, sb. Budwinski, č. 6891).

Volnému uvážení pána stavby jest dle některých řádů stavebních ponecháno:

1. vyklenouti přízemní místnosti (§ 29 česk., § 24 slezsk., § 44 korutan. stav. ř.);

2. svobodná volba konstrukce střechy, pokud vyhovuje tato požadavkům bezpečnosti před požárem a požadavkům pevnosti (§ 35 česk., § 32 moravsk., § 53 dolnorak., § 46 korutan. stav. ř.);

3. volba konstrukce a stavebního materiálu při izolovaných stavbách průmyslových se zárukou dostatečné pevnosti a solidnosti stavby bez ohledu na trvalost (§ 113 pražsk., § 79 dolnorak., § 40 hornorak., § 68 korutan. stav. ř.).

Panství.

I. Pojem.

Panství (dominium, domanium) znamená v nejširším slova smyslu pozemkové vlastnictví s právy vrchnostenskými. Činívá se rozdíl mezi panstvími soukromými a státními. Státními panstvími rozumí se nyní jednak veškeré nemovitě státní jmění výnosové nebo výnosu schopné, jednak souhrn státního jmění, určeného k výrobě prvotní. V přesném smyslu jest státním panstvím též takové vlastnictví pozemkové, jehož výtěžek může býti státem neobmezeně vynaložen na jeho potřeby. Jest tedy činiti rozdíl mezi státními statky a statky zeměpanskými, které náležejí jako neobmezené soukromé vlastnictví zeměpánu a jsou v jeho vlastní správě, jakož i statky korunními, jež jsou zeměpánu ku volné správě přenechány, jichž vlastníkem však zůstává stát.

II. Dějinný rozhled.

Nejznačnější a nejvýnosnější část římského státního vlastnictví tvořil ager publicus; a to již od dob římských králů. Tak byla již v Římě v čas finanční tísně, na př. za války macedonské k uspokojení věřitelů scizována státní panství. V dějinách staré říše francké mluví se již o královském statku komorním (terrae dominicae, villae regiae, curtes fisci regii) a komořím (camerarius), jakožto nejvyšším dvorským úředníku spravujícím důchody královské. Výnosu tohoto komorního statku bylo užíváno předem ku vydržování královské rodiny a dvoru královského, jakož i k uhrazení nákladu říšské správy. Karel Veliký rozmnožil statek korunní přivtělením statků v dobytých provinciích jakož i zrušením dědičné moci vojvod. Tak byla již zde veliká část statku komorního vlastnictvím rodinným a prostředkem ku dosažení a zachování nadvlády; rozmnožování dělo se hlavně mocí královskou. Avšak zároveň s výsostí zemskou vytvořil se i komorní statek zeměpanský. Prvním základem pro vznik výsosti zeměpanské byl